

SZARVAS és VIDEKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Beliczey utca 11. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 ft. — Félévre . . . 2 ft.
Negyedévre . . . 1 ft. — Egyes száma . . 8 kr.
MAGYAR HETENKINT EGYSZER VASÁRNAP.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJCAR.

Pénz és föld.

Két oly tényező, mely létünk alapja, életünk fentartója, — cselekedeteink rugóját képezi. A föld mindnyájunk szülőanyja; önvérével táplál bennünket, igaz s állhatatos marad hozzánk, — reá mindig támaszkodhatunk, hű marad hozzánk mind halálig, sőt még azután is, amikor az élet küzdelmeiben kifáradva nyugodni térünk; keblére ülel, magába zárja kihűlt testeinket s megőrzi maradványainkat hosszú, igen hosszú időn át, mindaddig míg az enyészet, a zord a mindent pusztító enyészet el nem ragad tőle, s át nem adja a porrá vált testet a teljes megsemmisülésnek.

De mit is beszélek! Semmivé válás, hát lehetséges ez? Már gyermekkorunkban tisztában vagyunk azzal, hogy a természetben semmi el nem vész — csak átváltozik, új alakot ölt s fel-támad újra a föld porában, a köszikában, a fa sudarában, lombjaiban, — a ringó kalászkokban, — a levegőben, az eső cseppjeiben; s ismét lüktető, zakatoló élet kél ki a már enyészethöz indult testi hamvaiból. S mi idézi ezt elő? Hol van az égi erő, mely új erőt, életet ad magának a megsemmisülésnek, mely visszaidézi, elővarázsolja az enyészet karjaiban kimúlt tényeket, tárgyakat, — ha más alakban is.

Erre csak egy válaszunk lehet: A föld. Benne rejlik azon isteni erő, mely assimilálja, magához hasonlóvá teszi a magába zárt testet, mely önméhebből választja ki mindazt, mire embernek, állatnak s növénynek egyáltalán szüksége van.

A föld az, mely óriási vagy konyhájában a silánynak tartott, de mégis nemessé váló hitvány porszeméből megalkotja az ezer viharral dacoló sziklát s az emberi nemre annyira hasznos és közönséges nemes érczet; ő az mely méhében neveli s világra szüli az emberi vagyakozás nevelőjét, — minden jó és rossz, nemes és nemtelen dolgok rugóját, az aranyat, mely pénzzé alkotva ma már az emberek, s az állatok alkotott társadalom létalapjává, csaknem emberfeletti dolgok létrehozójává, majd a minden emberi érzésből kivetkőzött bünt bűnre halmozó bandita szülőjévé vált.

Nem akarok ez eszmével tovább is lélektanilag foglalkozni, hiszen erről minden ember saját egyéniségéhez mérten már rég megalkotta önálló fogalmát. Én a tételt továbbra csak nemzetgazdasági szempontból óhajtom tárgyalni.

A pénz és föld nemzetgazdaságilag elválaszthatatlan tényezők. Míg az egyik a létalapot, a másikat az eszközt adja az ember kezébe, mert a mai viszonyok alakulása mellett el sem képzelhető, hogy valaki kellő töke hiányában földjeit eredményesen művelhesse.

Pénzre van szüksége a földes gazdának, hogy megszerezhesse azon eszközöket, melyek segítségével a földjében rejlő őt erőt életre keltse s saját élete fentartása, táplálása céljából kiaknázhassa.

Egy jól berendezett s a modern kellékekkel minden tekintetben felruházott belterjes gazdaság minden időben és minden körülmények között kell, hogy biztosítsa tulajdonosának létalapját, mert ha egyik vagy másik évben az időjárás

alkalmatlan volta vissza is veti egyik vagy másik termény kifejlődését, mely megnyugvást és segítséget találhat a gazda elegendő jószág állománya szaporodása és fejlődésében, ha azok értékesítése által biztosítva látja a jövő év befektetésének fedezhetését.

Eddigelé földes gazdáink pénzzükségleteik beszerzése céljából számtalan esetben kényszerítve voltak terményeiket potom-áron elvesztetni s így óriási kamatot fizetni azon töke után, melyet a mai viszonyok között módjukban áll, — habár az anyaföld megterhelésére, — de kedvezőbb feltételek mellett megszerezni.

Létesültek óriási pénzintézetek, melyek a gazdaközönségnek csekély töke és kamattörlesztés mellett rendelkezésükre bocsátják a szükséges tőkét s így alkalmat és módot nyújtanak nekik arra, hogy gazdaságukat kellőleg berendezve, azt jövedelmezőség tekintetében emeljék s saját céljaikra tetemesen, jobban kiaknázzák.

Megvolt az üdvös forrás, de igen kevesen voltak azok, a kik ön erejükből képesek lettek volna a törvény szabta korlátok között abból meríteni s kénytelenek voltak céljaik elérésénél oly emberek segítségét igénybe venni, kik számtalan ereiben nem éreztek lelki furdalást a beléjük helyezett bizalommal visszaadni s a helyzetet saját önző céljaik elérésére kiaknázni.

Hogy ettől a jövőben a gazdaközönség meglegyen kimélve, alakult a főváros kebelében egy vállalat, mely célul tűzte ki maga előtt a gazdaközönseget ebbeli céljaiban gyámolítani s az olcsó kölcsönre szorult földesgazdát a tévelygésektől és visszaélésektől megóvni; mely haj-

SZARVAS és VIDEKE TÁRCZÁJA.

Az én anyósaim.

(Folyt és vége.)

A többi majd jelentéktelen (a mint t. i. a körülmények hozzák magukkal) szabad legyen még egyet kiemelnem, a kivel való viszonyom annál érdekesebb, mivel egész vele való ismeretségem alig egy pár hónapra keletű.

Azt hiszem meg fognak engedni, ha a dolgot kissé előlről kezdem, hogy az egészet annál könnyebben megérthessék.

Van falunkban egy nyugalmazott államtitkár, a kinek birtoka bérbe van adva. A birtokot legutjában új bérlő vette át, ki egyszer apámmal találkozott és barátságos kvaterkázás közben kisütötték, hogy ők egymással rokonok. (Nem árulom el, hogy miért, mert még valami akadékoskodó geneologus képes volna kisűtni, hogy nem is rokonok, a mi pedig baj lenne.) No hiszen volt öröm Izraelben! Az öreg ur nem is tárgított mindaddig, míg engem szüleim engedelmével nem pakolt szekereire, hogy az atyafiság révén látogassam meg őket. Biztatott, hogy 7 fia van otthon, a kik 15-30 évesek, majd elmulatok azokkal, Én vagyis ér-

zelmek közt ültem kocsija, nem sejtve, hogy ősi hajlékomba mint völgényjelölt térek vissza.

A dolog úgy esett, hogy a fiakkal nagyon jól mulattam. Egy vasárnap délelőtt pedig a legidősebb, kivel leginkább egyetértettem, azt kérdezte tőlem, hogy volna-e kedvem átrándulni közelben lakó bátyjához. Ismerve gyöngye oldalomat, avval biztatott, hogy szép asszonyt is fogunk látni, mire persze én is örömmel indultam utnak.

A mint oda értünk és kopogtatás után benytünk a szalonba, barátom sógoróját nagy disputába találjuk egy egyenruhás urral. Én mindjárt furcsán kezdtem gondolkodni, de jó véleményem csakhamar visszatért, midőn a bemutatásnál kitért, hogy az illető csak egy szegény — vasúti pénztárnok, a ki látva megérkezésünket felszedte sátorfáját és nagy örömmelre odébb állt, nekem engedve át a közdö teret.

A bemutatás és az általános kérdések után előhozakodtam a rokonsággal, mire az asszony avval felelt, hogy örömben meghítt bennünket ebédre. (Ez ugyan jól kezdődik, gondoltam magamban.) Ebéd előtt sok témát hoztam elő, szándékosan kerülve a házasságról való beszélgetést, mert jöttömkor láttam az udvaron egy kis 3 éves leánykát. (S ismertem már halvgzetemet!) Meglepett, sőt kellemesen érintett, hogy egy falusi asszony (mert faluban történt a dolog) mindenről oly érdekesen tud társalogni. Hát még mikor

véletlenül a nyelvekre tértünk át s az asszonyka kijelentette, hogy ő leánykorában foglalkozott a — latin nyelvvel! Elbámultam! Örömben elkezdtem az Aeneisből egy pár sort dadogni, mire ő bocsánatot kérve, hogy a konyhában van dolga, s kis időre eltávozott.

Említenem sem kell talán, hogy az ebéd menüjében is a „väteras dalecat“ (változatosság gyönyörködtet) elvét követve roppant sokféle étel volt feltálalva. Jól „bedreszített“ diák gyomromnak köszönhetem, hogy gyomorrontás nélkül is képes voltam mindenből enni. Már teljesen nem emlékszem a menüre, de köte hiszem, hogy valami büvös kását nem ettem, mert ebéd elmultával már megszerettem a kis leányt, s délután már jövendőbeli apósommal együtt kugliztam, a mihez legujabb anyósom kívánt szerencsét. (Talán azért vesztettem akkor egész délután) férj urammal kártyáztunk, ő pedig kibicizelt. Az elbucoszásnál megcsókolt a sógorát s én erre a legkisebb remény nélkül elébb álltam és így szóltam:

— Kedves anyós! Én nem kaphatnék egy csókot?

— Szívesen! mondja ő s ki írja le meglepetésem, midőn a távoli vagy jövendőbeli rokonság révén homlokom csókolot. (Férje nem volt benn!)

Én tehát onnan mint völgényjelölt kellemes emlékekkel tértem vissza szülőföldemre.

landó csekély díjért szolgálatait a gazdaközön-ség rendelkezésére bocsátani, s bárkinek minden előleges költség nélkül földjére olcsó tülesztéses kölcsönt szerezni.

Mi örömmel üdvözljük ezen nemes törekvést s már annál is inkább szép jövőt jósolunk neki, mert vezetése oly emberek kezébe van le-téve, kiknek szakértelme megfogja óvni a hozzá fordulókat minden fölösleges költségtől s kiknek a pénzügyi körökben levő nagy ismeretsé-geik megadják a módot arra, hogy mindenkinek a leggyorsabban és legelőnyösebben nyújtsa meg azt, amire szüksége van; s most már va-lóban a gazdaközönsegen fog mulni, hogy kü-lömbiséget tudjon tenni a szédelgő és komoly munkás között s ügyének lebonyolítását reá fog-ja bízni, azért a legmelegebben ajánljuk, hogy kinek sürgősen előnyös alig terhet képező föl-tételek mellett pénzre van szüksége, azt köny-nyen beszerezheti, ha a hiteles telekkönyvi ki-vonatot és birtokívet (kataszter) az e czélból létesült „Urania“ szerkesztőség és kiadóhiva-talnak Budapest VIII. Józsefkörut 7. sz. alá be-küldi.

Isten áldását kérjük e vállalatra, mert meg-vagyunk győződve, hogy törekvése komoly és működése a gazdaközönsegre áldásthozó leend s minden esetben méltó arra, hogy pártfogoljuk.

Közgazdasági függetlenségünk felé.

Nemcsak jogunk, de kötelességünk is meg-int olyan kérdést fejtegetni, amely minden ol-dalról határolva van a nagypolitika mesgyéi ál-tal, de amely mégis mindannyiunk jólétét oly közelről érdekli, hogy könnyelműség volna hoz-zá nem szólani.

S mikor ezt tenni akarjuk, mélyen belete-kintünk a múltba és a jövőbe, mert e kérdés megoldása olyan történelmi határ nemzeti éle-tünkben, amilyen határ volt az 1868. év, amely-ben Deák Ferencz kiegyezése ténynyé vált az elmúlt harmincz esztendő erre az országra néz-ve olyan bámulatos fejlődésnek, föllendülésnek és kibontakozásnak korszaka volt, hogy a békét-lenkedők s a leghevesebb közjogi politikusok is csak a legmélyebb tisztelettel, levett kalappal ál-hatnak meg Deák Ferencz emléke előtt, aki a kiegyezésben olyan politikai mesterművet alko-tott, melynél bölesebbet, jobbat a mai kor em-berei sem tudnak létrehozni.

És csak ma tűnik ki igazában, hogy mi-lyen dicső munka volt a Deák kiegyezése.

Ő meghajolt a kényszerűség előtt, mert a kibontakozásnak csak egy módja volt lehetséges:

hogy megférjünk Ausztriával egy alkotmányos jogrendszer alatt. S most, amikor Ausztriában az alkotmány alapjai megrokkantak, — kitűnik, hogy Deák előre látta ezt az eshetőséget s biz-tosította hazájának minden törvényben gyökere-ző jogát.

Deák Ferencz egy betűt sem adott fel a mi függetlenséghez való jogunkból.

Ez az első jóleső tapasztalat a most folyó nagy kérdések körüli vitában.

Mert ime az önálló rendelkezés joga máris visszaszállt a magyar nemzet kezébe, a mint ki-derült, hogy Ausztriában lehetetlen alkotmányos uton létrehozni a kiegyezést s még annak az ideiglenes meghosszabbítását is.

Ez az Ausztria benső ügye. Tegyenek ők, a hogy nekik tetszik, nekünk nem fáj az ő fejük.

A mi minket közelről érdekes, az hogy Bánffy báró miniszterelnök most benyújtotta a kiegyezésnek egy évre való meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot. A provizóriumot tehát a magyar országgyűlés önmaga szavazhatja meg s ezt jelenti, hogy az eddigi föltételek mellett még egy évig közösségben élünk Ausztriával s a ma-gyar országgyűlés megszavazza az erre való eszközöket és módokat. Tehát teljesen közös marad minden, a mi eddig az volt.

Volt azonban egy nagyon fontos pontja ennek a törvényjavaslatnak.

Ha ugyanis a végleges kiegyezés a jövő év május 1.-ig létre nem jönne, a magyar minisz-terelnök köteles külön törvényeket előterjeszteni az önálló vámterületről, a külön nemzeti bank-ról s a kiegyezésben foglalt összes törvényes intézkedésekről. Attól a pillanattól kezdve tehát Magyarország teljesen szabadon rendelkezik köz-gazdasági javairól, fölláthatja a vámsorompó-kat Ausztria ellen, adhat egy magyar banknak koncessziót, rendezheti önállóan pénzügyi rendszert, vasuti tarifa ügyeit s köthet tetszése szerint ke-reskedelmi szerződéseket Német-, Olasz-, és Fran-cziaországgal, Angliával stb.

Szóval teljesen függetlenek vagyunk Ausz-triától minden közgazdasági kérdésben.

Ez a törvényjavaslat tehát olyan messze-menő függetlenséget és önállóságot helyez kilá-tásba Magyarország részére, a mit Deák is csak nagyon kevésbé remélhetett, de a miről ellen-zéki politikusaink nemrég mégcsak álmodni sem mertek. Ők azt hitték, hogy nekünk csak erőszakkal lehet elszakadnunk Ausztriától a kissé meg is zavarta őket a dolog számítás-sukban, mert a kiegyezési provizórium ellen tervezett obstrukció roppant sokat veszített élé-ből, mikor a törvényjavaslat nyilvánosságra ke-rült.

Mit akarnak tehát megobstruálni? Miért kell a nemzetnek ismét egy áldatlan parlamenti harc gyönyörűségeit végigélvezni, mikor telje-sen világosan áll előttünk a helyzet s kilátá-sunk van arra, hogy minden törvényadta jo-gunk úgy hull vissza az öltünkbe, a mint azt a törvényhozás megteremtette, ha . . .

Ha, igenis, Ausztriával nem tudnánk méltányos alapokon május 1.-ig megkötni a köz-gazdasági kiegyezést.

Hiszen maga Kossuth Ferencz, a ki a köz-jogi ellenzék nézeteit szokta tolmácsolni ismételte, hogy hajlandó hosszabb kvótát is meg-szavazni, — ha föltétlen bizonyossággá válik az önálló rendelkezés a vám- és bankügyben s az ezzel összefüggő közgazdasági kérdésekben. Egyik oldalról tehát ők dobálódnak a konces-siókkal, másik oldalról megakadályozni egy pro-vizórium létjöttét, mely négy hónapos határt tűz az ellenfélnek az alkudozásra s aztán térne át az önálló rendelkezések terére.

Nem követjük a közjogi ellenzék jövőbe látó pillantásait mert nem tudjuk belátni, hogy hova vezetne az az út, a melyre ők akarják kényszeríteni a nemzetet. Meglehet, hogy az a diadal, a sikerek a nemzeti meggazdagodás út-ja lesz. De ha ezt megengedjük is engedjen meg a közjogi ellenzék is a nemzetnek, hogy nyu-godtan bevárja azt a nem hosszú határidőt, me-lyet a magyar politika intézője tűz ki, mint végső terminust.

Ne mondhasssa senki, hogy mi léptünk az erőszakos szakítás terére, hanem álljunk a tal-punkra s várjuk be még ezt a rövid határidőt harcra készen és elszántan. Ha a szomszéd aztán nem hajlik a szóra, akkor tessék hadat üzeni s megvívni a parlamenti harcot a vég-ső eszközökkel.

De most odaállni s megkötni rossz gye-rekek módjára a parlamenti szekeret — nem méltó egy erős parlamenti párthoz.

De nem lesz ebből obstrukció, azt remél-ni merjük. Eddig csak méltó vitát láttuk, mely egy kissé széles alapon indul s csak a párt erejének dekamentálása.

Reméljük, hogy ezzel meg is elégszik most a közjogi ellenzéki párt.

Annuit egész bizonyossággal mondhatunk, hogy a nemzet most ideges s a közvélemény nem szeretné, ha figyelme túlságosan megfeszít-etnének egy olyan harc által, a melynek jogos voltát kétségbe lehet vonni s a melynek okos voltát minden függetlenül gondolkozó magyar ember határozottan tagadni fogja.

Ezt, ismételjük mi merjük egész bizonyos-sággal állítani, mert ismerjük a hangulatot a számottevő polgárság körében.

Ezért nem is hisszük, hogy obstrukciót vá- legyen az, a mi még most csak tárgyilagos vi-tatkozás.

H I R E K.

— **Táncmulatság.** Még egy mulatságról ér-tesít bennünket egy meghívó, a mely ma este lesz az Árpád szálloda nagy termében megtartva. Szurvas elő kelő fiataisága rendezi. Lesz cotillion, serpentín és sok más. Mi részünkről a táncos nőket figyelmeztetjük hogy minél egyszerűbben jelenjenek meg, mert az ablakon még nincsen függöny. Vajjon lesz-e?

Ime, tisztelt olvasóim, (ha ugyan voltak, kik a szerény cikket végigolvasták) ilyenek az én anyósaim s azt hiszem, hogy ily anyósoknak érdemés vőül ígér-kezzi.

Majd ha a jövődöbéli menyasszonyok megnőnek, róluk fog szólni az „ének“, addig csak várjanak türe-lemmel!

„Tiszazugi gyerek.“

A „Nő“ és a „Pokol“

„Lasciate ogni speranza,
voi, ch'entrate.“

Nem arról a pokolról szólnak soraim, melyet az emberek állítása szerint e földön alkot a nő a férfinak hanem, arról, amelyet Dante fantáziája alkotott, s mely-ben bizony jutott hely a nőnek is.

„Ki itt belépsz, hagyj fel minden reményel,“ ezek a szavak, melyek a pokol kapuján írva állának. Pár szó, s kifejezve benne annyi minden, annyi mély és kétségbeesztő gondolat. Észvesztő különösen a nőre néz-ve hiszen gyöngéd lelkének érzeménye közt a remény az, mely a legnagyobb helyett foglalja el. a remény, mely a gyenge nőnek egyedüli támasza az élet nehéz viharában, s most, e szomorn lak küszöbén átlépve, attól is meg lesz fosztva hitvány, nő lépett át e szo-moru feliratu kapun.

De magának a költőnek életében is jelentékeny szerepet játszik a nő s innen van, hogy művét két eszme egyenlő erővel hatja át: az emberiséget egyesí-tő egyetemes állam, a világ-császárság és eme nagy eszme mellett ott van a nő iránt viselkedett és erkölcsi világát megnemesítő eszményi szerelem eszméje is.

Maga az egész „Divina Comedia egy nőnek, Be-atricének Dante első és mondhatjuk utolsó szerelme tárgyának“ alkotott örök emlék.

Még első gyermekkorát élte Dante (9 éves volt), midőn meglátta Fortinati folco leányát, Beatricét a ki ekkor nyolczadik évében járt.

Ennek a lánynak egy pillantása ébresztette fel az isteni költőben a dal, a költészet muzsáját, és en-nek a pillantásnak a hatása alatt kiállott fel a költő így: Isten ez, a ki rajtam uralkodni fog.

Ezután hosszú ideig nem láttak egymást kilencz év mulva történt a találkozás a felnőtt ifjú és a már viruló hajadon között.

De a szerelem lángja, mely a még gyermekkorá-ban fogott üzet szívében, nem lankadt el, újult erő-vel tört ki Beatrice megpillantásánál. Elhez írta Dan-te legszebb költeményeit, melyeket igaz szerelme meg-állt.

Beatrice azonban már neje lett. Dante szerelme ekkor sem fogyott, mert ő s szív magas, elérhetetlen, de soha nem feledhető czélját keresie a szerelemben.

Es ez megmaradt szívében akkor is, midőn Beatrice halála után az érzéki szerelem kalandjába merült, mert „az édes szíren, mely magas tengerparton ülve magá-hoz csábítja el áldozatát“ — őt is megszállta. Meg-tartotta a már holt Beatrice iránti szerelmét akkor is midőn rokoni unszolására Domati Gemmát vette nőül, A test e nőé lett, de szíve Beatricéé maradt örökre. Ilyen szerepe volt a nőnek Dante életében.

S majd nézzük, mint szerepel a nő a „Pokol“-jában.

Az első énekben nincs szerepe, a másodikban há-rom égi asszony szerepel, akik az üdvösség honából tekintenek le segílyt adólag az élet rengetegjében el-tévedt költőre. Ezek: a Boldogságos Szent szűz, kinek számalma enyhíti az élet szigorát; Lucia, syrakuzai szent, a távoztaója (kit Dante szeméi betegségéért kü-lönös bizalommal tisztelt védszentjéül) es Beatrice, ki-Dante segítségére Virgilt küldi, a ki vezetője lesz az alvilágon át.

Kövessük lépteiket. Átlépve az említett feliratu kapun, a pokol pitvárában állunk, ahol a közönyössek és gyávák bűnhődnek, ott nincs mű.

A pokol első köre a pogány clysium, ahol azok vannak, akik nem esnek a kereszténység törvénye alá, ezek közül a pogányok jobbjai. Az ittlevőket valami nyomorúság jellemzi. Nem szenvednek, nem is moso-lyognak. Az ő világ legnemesebb nőit találjuk itt;

— **Nőegyleti közgyűlés.** A szarvasi nőegylet f. évi december 5-én hosszú idő óta nem tapasztalt élénk érdeklődés mellett tartotta meg rendes közgyűlését. A tagok kötelezettsége a f. évben lejárván, az egyesület újra alakult. Az aláírók nagy számából, s az egyet sorsa iránt tanúsított érdeklődéséből méltán várható hogy a nemes intézmény a jövőben is megtermi a szűkölködők számára jótékony áldásait, központja, forrása lesz kisvárosunk szórakozni vágyó társasága mozgalmainak. A tisztviselők megválasztására kerülven a sor, a közgyűlés hálás kegyelettel, meleg elismeréssel adózott a folyó évben elhunyt titkár emlékezetének s elhatározta a megboldogult gazdag érdemeinek jegyzőkönyvben való megörökítését — Tiszteletbeli elnökül: Gróf Ueberacker Ottóné ó nagyméltóságát alelnökül: Haviár Daniné úrnőt, pénztárnokul: Pokomandy Sándorné úrnőt, női titkárul: Tajber Gusztávné úrnőt, titkárul: Dr. Mázor Eiemrét választotta meg. — A közgyűlés fontosabb mozzanatai közül a pénztárvizsgálat eredményét említjük fel, mely szerint az egyletnek a lefolyt évben előállott bevétele 1623. frt 28 krban, kiadása 1474 frt 99 krban, tiszta vagyona 6612 frt 29 krban mutatott ki. — A vigalmi bizottság tagjaiul megválasztottak Haviár Daniné úrnő elnökle alatt: Zvarinyi Jánosné, Bakay Sándorné, Sárkány Imréné, Bugyis Andorné, Haviár Gyuláné, Bakay Gézáné, Pónyiczky Györgyné úrnők. E névsor, s az a buzgóság-mellyel a bizottság tárgyalásait megkezdte, kétségtelen biztosítéka egy sikeres mulatságokban gazdag farsang örömeinek.

— **Megérdemelt nyugalom,** Delhányi Zsigmond főgynasiumunk jeles tanára, 45 évi tanai működése után decz. 1-én nyugalomba vonult. A felügyelő bizottság jegyzőkönyvben örökitette meg hosszú és áldásos működését tanai pályáján. Delhányi Zsigmond 1980 frt nyugdíjjal megy nyugalomba. Amint halljuk társadalmi uton is meg fog nyilatkozni a működése iránti elismerés.

— **Bál.** A szarvasi timár iparos ifjúság 1898. január 9-én a helybeli magyar templom alapja javára az Árpád szálloda dísztermében zártkörű táncmulatságot rendez.

— **Közgyűlés.** A helybeli ág. hitv. ev. egyház 1898. január 2-án közgyűlést tart melynek tárgyat a magyar istenítiszteletek sorrendjének újbóli megállapítása képezi. A presbitérium ez ügyben a mult szerdán tartott gyűlést s a következő javaslatot ajánlja a közgyűlésnek; A menyiben a tót istenítiszteletek alkal-mával a hívek az újtemplomba nem férnek, a régi templomban minden vasárnap tartassék tót istenítisztelet s a magyar istenítisztelet minden második vasárnap a tót istenítisztelet után. Az új templomban az isteni tiszteletek Zvarinyi lelkész ur óhajára és indítványára felváltva lennének illetve maradnának úgy, ahogy az a régebben tartott közgyűlésen nagyon helyesen lett elhatározva. Nagy kár hogy akadnak olyanok, akik polgártársunknak szépen megindított magyarosodását mindenképen megakadályozni igyekeznek a helyett hogy azt épen az ő érdekükben előmozdítani igyekezzenék.

— **Gondnok jelölés.** Az ág. ev. egyház pres-

bitérinma jövő évre egyházi gondnokul megválasztásra a következő egyházi tagokat ajánlt: Csicsely János, Vlach János és Ruzicska György iparos. A megválasztáshoz legtöbb kilátása van a régi gondnoknak Csicsely Jánosnak, aki eddig is a hívek megelégedésére becsülettel felelt meg kötelességének.

A gyermekbetegségek keletkezésének meggátolhatása abban rejlik, hogy a gyermek oly edzett és erős ellenálló képeséget kifejtő szervezettel bírjon, mely a baj csiráját fejlődni nem engedi.

Különbféle ezt célzó gyógyszerkészítmények vannak forgalomban, de általánosán tudott dolog, hogy csak egyetlen szer létezik, mely a hozzá fűzött várokozásnak minden tekintetben megfelel; s e szer a csukamáj-olaj. A gyermekek a közönséges csukamáj-olaj bevitelétől undorodnak, s ezért nagyon házagpotló a Zoltán-féle csukamájolaj, melynek sem jze, sem kellemetlen szaga nincs s gyermekek, valamint felnőttek szívesen veszik be. Főraktára Zoltán Béla gyógyszer-tárában, Budapest V. Nagykörön utcza 23. szám, hol üvegenként 1. frtért kapható.

— **Halálozás.** Csütörtök délután temették el nagy részvét mellett Vajgely Mihály polgártársunkat. A nevezett valamikor tevékeny tagja volt a függetlenségi pártnak, később mikor pártfeleivel meghasonlott antiszemita párt szervezésén fáradozott, de mielőtt megalakult volna a párt szétmállozt ő azonban megmaradt elvével s szavazott is jelöljére aki egy szavazattal meg is bukott. Most már örök álmát alussza a jó öreg s vele a szarvasi antisemitismus is el lett temetve. Nyugodjék békében.

— **Alot helyett arzenikumot** kent tévedésből a lekváros kenyererre Buzás Györgyné, amelyet emésztlési zavarokkal küzdő férjének beadott. A kenyérből fínik is evett. Az apa reggelre meghalt, a fiút azonban sikerült megmenteni. Buzás György holttestét vasárnap bonczolták fel a hullaházban és a mérget megtalálván, a mérgezett testrészt Budapestre küldték fel. A vizsgálatot Morvai Károly vizsgálóbíró vezeti.

— **Figyelmeztetés.** Szarvas község előjárósága figyelmezteti a lakosokat azon jogainkra, melyek a kéményseprőkkel szemben őket megilleti. A vármegyei — kéményseprési iparról szóló — szabályrendelet 5 §-a, amely a kéményseprési díjakat szabályozza, úgy értelmezendő, hogy a kémények és a hozzájuk tartozó takarékiúzhelyek és kályhák valamint ezek csövei is tisztítandók a szabályrendeletben megállapított díjért, vagyis a zárt kémény 10 kr, a nyitott pedig 5 krért. Figyelmeztetjük tehát lakosainkat, saját anyagi érdekükben, hogy a kéményseprőknek a díjnál többet ne fizessenek. Ha a kéményseprők e díjnál többet kérnének, vagy söpörni vonakodnának, hogy esetről-esetre az előjáróságnál bejelentendők, ahol is a megtorló eljárás ellenök meg fog indíttatni.

— **A Békésmegyei Egyetemi Ifjak Köre,** mint budapesti ludósitónk írja, e hó 11-én tartott rendes közgyűlése a nagy számban megjelent tagok sokkott élénk érdeklődése mellett meritette ki érdekes programját. A folyó ügyek tárgyalása során a szün-

idei bizottság megkapta a felmentést, egy megüresedett választmányi tagságra Bosnyák Dezső kapta meg a szavazattöbbséget. Majd Hunyady István etnök tett jelentést a Lichtenstein-féle alapítványról. Néhai Lichtenstein Zoltán volt az, aki a kört megalkotta és első évében vezette oly buzgósággal és sikerrel, hogy ezen érdemeinek elismeréseként s kegyeletes megemlékezésül a kör 100 frtos alapítványt létesített a melynek kamatai évről-évre az orosházi Kocsondy-féle felsőbb népiskola szegénysorsu, szorgalmas tanulói közt jutalmul fognak szétosztani. Az alapító oklevelet ezen iskolának, a melyben a szép reményekre jogosított ifjú tanulmányait kezdte, már el is küldték. Geiringer Károly alelnök azután felvetette egy, a békésmegyei szegény egyetemi ifjak segélyezésére létesítendő alap tervét, meghatóan rajzolta a szomorú állapotot, a mniöbe az elhagyatottság úzi a küzködő ifjakat, majd felkes szavakban hangsúlyozta a tervbe vett segélyalap létesítésének szükségességét. A kör őszinte lelkesedéssel magáévá tette a nemes eszmét s elhatározta, hogy keresztülvitelére a legmesszebb menő intézkedésekkel fog fellépni. A kör szervezőbizottságot választott, melynek tagjai: Hunyady István elnök, Geiringer Károly alelnök, Vangyel Tibor háznagy és Kuczián Géza. Az akciót a békésmegyei társadalom körében a tagok már a karácsonyi szünet-időben megkezdik a szép elismerésre is pártolásra méltó eszme érdekében. Különbön jövő számunkban e tárgyra bővebben visszatérünk.

— **Jókai a karácsonyi könyvpiacon.** Végéhez közeleg a nagy irodalmi vállalkozás: Jókai összes műveinek nemzeti kiadása. A száz kötetre tervezett hatalmas munkából most jelent meg a nyolczadik sorozat (LXXI—LXX kötet) örömeire mindazoknak, a kik hozzátartozóik, ösmerőssük számára a könyvesboltokban válogatják a karácsonyi meglepetést. A koszos költő az idén sem fog hiányozni a karácsonyi alól. Hisz a családok postája ő, akiben gyönyörűséget lelnek kicsinyek és nagyok, a ki lelkének kincseivel gazdaggá teszi a szegényeket, a ki megtermékenyíti a fantáziát és megvemesíti a szíveket. Ő a mi biblíánk s ünneppé válik a hétköznap is ha az ő tiszta fűsleges poezisának szenteljük. Bensőbb lesz minden magyar ember házában az öröm Karácsony nagy ünnepén, ha Jókai is oda hozza szívének melegét. Alkalmasabb ünnepi ajándékkal senkisé meg tizhelyét. Ez újabb sorozatott is Jókai maga rendezte saját alá. Kitogyhatatlan fantáziájának remekei közül a következők foglaltak benne: LXXI—LXXII. kötet: A lőcsei fehér asszony; LXXIII. kötet: A három márványfej; LXXIV—LXXV. kötet: A kis királyok; LXXVI. kötet: A tengerszemű hölgy; LXXVII—LXXVIII. kötet: A lélekidomár; LXXIX. kötet: A gazdag szegények; LXXX. kötet: Rakóczy fja. Még husz kötet és teljes lesz a munkaóriás, a melynél nagyobb szabásu vállalat külföldön is kevés volt. És milyen könnyű szerrel válthatja magához bárki! Részletenként hónapról-hónapra törlesztheti az árát s úgyszólván apró pénzzel vásárol meg egy egész kincsesházat. A részletfizetés módzataival szívesen szolgál felvilágosítással a nagy vállalat kiadó-testülete: Révay Testvérek Irodalmi Intézet Reszvénytársaság (Váci-u. 1.) ha az érdeklődő hozzájuk fordul.

„**Mesék a szivről.**“ czimen újév napjára egy novella-kötet fog megjelenni lapunk munkatársától, Vég

drámai lamikát, amazon Penthesileát továbbá itt van Lovinia, Elektra, Goracchusok anyja — „sorba venni én mind nem bírom, a tárgy bősége aggat,“ . . . mondja a költő.

A második körben a mértéktelen szenvedélyből eredő bűnök legmegboeshatóbbika: a szerelmi szenvedély tulsága leli büntetését, mely abban áll, hogy örökös forgatagban sodortatnak pihenést nem engedő szélről.

— S ezrek szállongtak itt . . .

— S rá ismerék sok hölgyre.“

Itt találjuk a világtörténelem nagy paráznait: szemiramiszt, Didót Kleopatrat a szép Helénat és Francoscat.

Ez utóbbi szerelmi tragoediája oly szépen van elmouduva, hogy Ugv. Foscolo erről ezt írja: e néhány sorban a női szerelem egész története oly tökélylyel s oly nemesen van elbeszélve mint Juliáé Shakespearenél.

A harmadik körben a torkosok bűnhődnek, ezek közt nincs nő, valamint ott sem, ahol a fősvények, tékozlók, indulatosnak, szemtelenek, haragosak, eretnekek, zsarnokok és gyilkosok, önmagok vagy Isten vagy a természet ellen erőszaktevők bűnhődnek a negyedik, ötödik, hatodik és hetedik körben.

Csupán az ötödik körben van említés téve a nőkről s azokban: „Három pokoli furia áll a rajt. Egy

ponton egyenest vérszenyvezetten. Alakra mozdulatra asszony fajta.“

A hetik kör harmadik alkörében egy bűnhődő nagyanyáról van említés téve a „jó Guoldrada“ról ki a női erény egy vonása által lett nevezetessé. A rege szerint Gualdrada előkelő florenzi polgár leánya volt. Miután IV. Ottó császár a várost meglátogatta a hölgyek tisztelegtek nála. A császár kifejezven tetszését Gualdrada szépsége felett annak apja egy csókot ajánlt leánya részéről a császárnak mire Valdrada így szólt: „Férfi engem meg nem csókol, ha csak nem férjem.“

Továbbá ugyanezen részben említi egy bűnhődő a ki keresztre feszítve vergődik:

„ . . . kinomba. Nem vádlok nást egyenkivül rossz rómón.“ Tudniillik neje igen rossz és indulatos lévén kénytelen volt tőle elválni és e miatt esett a bűnbe, mely őt a pokol e körébe hozta.

A nyolczadik körben a család bűnhődnek ennök első alkörében a kerítők és csábítók közt nincs nő a második alkörben (a hízelgők és rimák) egy Thausz nevű nő bűnhődik a ki nem történeti személy, hanem Terencziusz „Eunuch“ czimú vigjátékában szerepel. Büntetése a költő szavai szerint: „ — majd fölállva, majd lehuporodva sárlapte körmivél vakaria bőrét.“

A harmadik alkörben (simaniacusok) nem találunk hölgyet.

A negyedik alkörben a jésok és kuznslók bűn-

hődnek, itt van Manló, Tiréziász leánya, aki jósno volt. Büntetése, hogy hátra fordított fejjel jár,

Az ötödik, hatodik, hetedik alkörben a hol a vesztegetők, képmntatók, latrok, gonosz tanácsadók, szakadást és viszályt szerzők nyerik büntetésüket nincsen nő. (Ámbár szerintem ez utóbbiban bizonyára nem egy nő nyerhetne megérdemelt büntetés.)

A 10-ik alkörben, a hamisítók második fajában bűnhődik a vérbűn keverte „rut kirra,“ a cyprusi király Cyniros leánya, ki apja iránt ferjédt bűnös szerelemre s hogy luija vigyát kielégítve, saját személyét hamisította meg, idegen nőnek adva ki magát. Büntetése: dühös, harapós veszettség gyöttri.

A kilenczedik körben nőkhöz fohászodik a költő segedelmért:

„De vajh' a nők fognak segíteni versem; kik Amphient, Thébet fölépíthetni.“ Hogy szám a zord valóhoz mért lehessen! Hol a nők alatt a muupák értendők.

És e sorokkal véget ér a „nő“ nyomoru szereplése a „Pokol“-ban, melybe lejutni kényelmes és széles az út, de feljutni annál keskenyebb.

váry Ferencztől, A nélkül, hogy a kötetett, melynek szerzőjét olvasóink eléggé ismerik buzgó munkálkodásából, ajánlanók a közönség figyelmébe, csak meggyezzzük, hogy a szép kiállításban megjelenő mű 6 ivre terjed, előfizetési ára 1 frt, mely összeget Temesvárra (Gyárvaros, Granátos-utca 1 sz. I. em.) a szerző nevére küldendő e hó 22-ig.

CSARNOK.

Erdélyből.

— Utelirás —

A budapesti siketnémák intézetének vezető tanára valamikor, nem is olyan régen, 1888-ban még a budapesti pedagógium hallgatója volt s dacára, hogy a nyelvtörténeti szakcsoportra képesített, mégis matematikailag fogta fel ügyét.

Az említett év júliusa elérkezvén a maga tikkasztó hőségével, egy okoskodott Borbély ur, (Ejnye eljárt a szám) hogy nem messze van budapesthez Aranyos-Rákos.

Valami vászonféle öltözékbe csomagolta tehát — nem az utralalót, hanem saját porhüvelyét; szerzett egy füttykőst, meg egy pár turista cipőnek csufolt bocskort s odahagyta Budapestet.

Más úgy írta le, mint „per pedes apostolorum” én meg azt mondom, átbocskorozott Pestpilis, Jász-nagy-kun-szolonok, Hajdu, Bihar, Kolozs megyéken Torda-Aranyos megyébe.

Nem nagy nevezetességi hely Szilágy megyében Zilah város, de a mennyiben megyei székhelys mégse ismeretes, részletesen kellene leírnom, de mivel a leírást jeles írók tollából sem szívesen olvassák, elhagyom.

Egyet azonban fel kell említenem, nevezetesen még 1888-ban áll. tanítóképzője volt, melynek növendéke voltam jó magam is.

Kisebb tanuló koromban nagy előszeretettel foglalkoztam a földrajz és történelemmel, később egy pár történelmi regényt is olvasva elhatároztam, hogy valamelyik nagy szünidőben Erdélybe fogok utazni.

Elindultam tehát néhány államsegélyből megzsugorgatott forinttal 1888 júl. 2-án.

Szilágy-Somlyó, Kraszna, Bánff-Hunyad, Kolosvár és Tordán át megérkeztem.

Aranyos-Rákosra.

Ezt a kicsike falut kellett volna kiindulópontul választanom, de szükséges volt az előzményt megismertetni, mint a melyben semmi tervezet nem volt az össze találkozásra.

Szép derült vasárnap délelőtt volt, (júl. 15) mikor én Aranyos-Rákosra érkeztem. Domb oldalon végig nyúló utcáiról felséges kilátás nyílik az Aranyos völgyébe, melyet ringó buzakalász teszen még aranyosabbá.

Ezeket jártatam tekintetemet s gyakran megállva a híres Torda-hasadékot, majd Szt.-Mihályfalva-Simfalva Várfalva községek tornyait, s a dus falombozatok közül kifehérlő házikók falait szemlélve érkeztem el az unitárius templomhoz.

Templomból jövőben volt Rákos lakossága öltöztükben a székelyes házi ipar tünt fel, melyet mielőtt jól szemügyre vehettem volna, egy ismerős arcú ur közelit felém e szavakkal:

Ni ni! Hölly! Hát maga mit keres itt?

Utazom, feleltem olyan hangon, mint ha csak a kalauz „Mehet” kiállítására várnék s kezdet fogtunk az én borbély barátommal, éppen mintha csak 2 nap óta nem láttuk volna egymást, pedig biz annak 3 éve is eljárt már akkor.

Beszélgetésünk fültanuja Csegezi Elek kántor ur volt, kivel Sándor öccse rövidesen megismerkedett, s azután elmentünk az én egykori pályatársam áldott lelkű édes anyjához elmesélve az elválás óta történeteket. Julius 17-én utra keltem — Sándor barátommal együtt.

Két heti gyaloglás után 1 napi pihenés nagyon jól esett, de hogy végre akadt egy fáradtságtól nem rettegő s hozzá nagyon rokonszenyes uti-társ ez mindenfelől.

Bocsánat, igen nagyot mondtam, nem mindennel, mert ha gúrasokkal és egyedül, vagy garas nélkül és vele kellett volna utaznom, az előbbi állapotot választottam volna bizonyára.

Uton vagyunk, Aranyos Hideg Szamos vízválasztó hegyének erdőborította oldalán haladunk. A forró nyári nap hevében jól esik a cser tölgy, bükk árnyékában meg-megállni s míg egy cigarettát, vagy pipadohányra rágyújtani készülünk, a populus tremula (rezgő nyárfa) apró levélkéi egyre figyelmeztetnek, hogy vigyázzunk mert a gyufát elfuja a szél.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.*)

Nyilatkozat.

Alulírottat a szarvasi Casinó bejáró tagjának nem találta méltónak Medveczky József, Szirmay L. Árpád, Waldner Ignác, és Dr. Sziráczy János azon indokból, mert én a casinó helyiség bejárójában csak felöltöm levetése után vettem le kalapomat. A közönség ítéletére bizom vajjon ezen állítólagos tényem folytán rászolgáltam e arra, hogy casinói bejáró tagnak el nem fogadtak, hiszem — tudom, hogy a fentírt casinói választmányi tag uraknak méltánytalan eljárása jóakaróim és ismerőseim irántam eddig tanusított jóindulatában változást okozni nem fog. Nem kutatom a választmányi tagok ítéletének mélyebb indító okait mert hisz ok ott nem volt, de a korábban nyilvánított egyik, választmányi tag érzelmei nyilvánultak az ítéletben eklatanter.

Kelt B.-Szarvason, 1897. decz. hó 19-én.

Paskusz Izidor.

*) E rovatban közlötttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Csak

fiatal

embereket

érdekelhet tudni, hogy a

párisi Dr. BOITON

Injectio Oriental.

már néhány napi használata után elmulasztja még a legrégibb bántalmakat is, főleges tehát **santal** olaj vagy **copaiva balzsammal** kísérletezni, mert ezek csak a gyomrot rontják és a bajt nem gyógyítják meg.

= 1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint. =

Magyarországi főraktár:

Zoltán Béla gyógyszerháza Budapest, V., Nagy-korona-utca 23. (Széchenyi-tér sarkán.)

Kapható minden nagyobb gyógyszerháztanban.

Postai megrendelések címe:

Zoltán gyógyszerháza Budapest.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági gépgyár

részvény-társulat

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges

ÖSSZES gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni

Részletes árjegyzékkel

és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecsavágók.

Morzsológok.

József főherceg ö csász. és kir. fensége udvari szállítója.

Fülöp szász Coburg-Gothai herceg ö kir. fens. szállítója.

Sürgőnyezim: **Gottschlig Budapest.**

Telefon 57-86

GOTTSLIG AGOSTON

tea-, rum- és cognac-nagykereskedő

BUDAPEST

Központi iroda: IV., Váci-utca 4 szám.

RAKTÁRAK:

V. Váci-u. 6. sz. „a Mandarinhoz” VI Andrassy-u 23 Hong-Cong városához

a Városház-tér mellett.

a kir. opera Átellenében.

IV., Egyetem-tér Egyetem-utca sarkán, a „Japán nőhöz”

KIVITELI PINCZÉK:

X., Kőbánya, Füzér-utca 9 szám.

Bizományi raklár:

Kmetz Mihály urnál Szarvas.

Közvetlen behozatalu valódi kínai és orosz karaván-teák, Jamaica-, Brazíliai és Cuba-rumok, francia cognacok, likörök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagok és palackokban, eredeti árak mellett. **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

A szerkesztésért felelős: SAMUEL ADOLF.

Nyomatott a „Szarvas és Vidéke” gyorsajtó. könyvnyomdájában 1897.